

ELVIS BOŠNJAK: HAJDEMO SKAKATI PO TIM OBLACIMA

Šestić, Katarina

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:555001>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA KAZALIŠNU UMJETNOST

DIPLOMSKI STUDIJ KAZALIŠNE UMJETNOSTI
SMJER GLUMA I LUTKARSTVO

KATARINA ŠESTIĆ

ELVIS BOŠNJAK:
HAJDEMO SKAKATI PO TIM OBLACIMA

DIPLOMSKI RAD IZ GLUME

MENTOR: doc.art. JASMIN NOVLJAKOVIĆ

SUMENTOR: umj.sur. SELENA ANDRIĆ

Osijek, 2019.

DIPLOMSKI STUDIJ KAZALIŠNE UMJETNOSTI
SMJER GLUMA I LUTKARSTVO

KATARINA ŠESTIĆ

ELVIS BOŠNJAK:
HAJDEMO SKAKATI PO TIM OBLACIMA

DIPLOMSKI RAD IZ GLUME

MENTOR: doc.art. JASMIN NOVLJAKOVIĆ

SUMENTOR: umj.sur. SELENA ANDRIĆ

Osijek, 2019.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja _____ potvrđujem da je moj
_____ rad
diplomski/završni
pod naslovom

te mentorstvom

rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanove.

U Osijeku, _____

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD.....	5
2. O AUTORU	6
3. O DJELU.....	7
4. DRAMATIZACIJA TEKSTA	9
5. RAD NA TEKSTU.....	11
6. KARAKTERIZACIJA LIKOVA.....	14
7. ODLOMCI I ZADACI.....	16
8. UNUTARNJA I VANJSKA SREDSTVA.....	20
9. SCENOGRAFIJA, KOSTIMOGRAFIJA I REKVIZITA.....	23
10. GLAZBA I SVJETLO.....	25
11. ZAKLJUČAK.....	26
12. LITERATURA.....	27
13. SAŽETAK	28
14. SUMMARY.....	29
15. ŽIVOTOPIS.....	30

1. UVOD

Predstava *Hajdemo skakati po tim oblacima* nastala je kao diplomski ispit studentice druge godine diplomskog studija kazališne umjetnosti, smjera gluma i lutkarstvo na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku. Autor komada hrvatski je pisac i glumac Elvis Bošnjak, dramaturziju teksta potpisuje Katarina Šestić. U predstavi igraju Katarina Šestić i Bojan Ban, pod mentorstvom doc.art. Jasmina Novljakovića i sumentorstvom umj.sur. Selene Andrić. Oblikovatelj svjetla je Gabrijel Perić. Pomoć za izradu scenografije pružila je Larisa Vukić. Premijera predstave odigrana je 10.07.2019. godine.

Uzimajući u obzir kako je ovo prva predstava čiji sam tekst sama birala i čiju dramaturziju potpisujem, a također sam sudjelovala u osmišljavanju scenografije i kostimografije, birala partnera s kojim ću igrati, moram reći kako ona za mene ima puno veći značaj od diplomskog ispita iz glume kojim privodim kraju svoj petogodišnji studij na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku.

Na ideju uzimanja teksta Elvise Bošnjaka *Hajdemo skakati po tim oblacima*, došla sam još prije dvije godine kada sam ga prvi puta pročitala. U njemu sam vidjela mogućnost glumačkog rasta kakav još do sada nisam imala priliku osjetiti. Za mene je taj tekst predstavljao probijanje vlastitih granica, širenje i utvrđivanje glumačkog identiteta.

„Učiniti (...) u pravoj mjeri, u pravo vrijeme, s pravim razlogom i načinom, niti može svako niti je lako. Zbog toga je dobro i rijetko i hvaljeno i lijepo.“¹

Gluma je vrlo specifičan zanat. Svaka uloga glumcu donosi nove spoznaje, novi proces, učenje, istraživanje i igranje. U svojoj diplomskoj radnji pokušat ću opisati proces te igre, odnosno proces nastajanja predstave *Hajdemo skakati po tim oblacima*. Baviti ću se ponajviše glumačkim sredstvima koje sam otkrila i koristila prilikom stvaranja ove predstave; pisat ću o prvim utiscima o tekstu do dramaturzije istog, o scenografiji, kostimografiji, rekviziti, režiji, o partnerskoj igri, o radu na ulozi Rite. Detaljnom analizom, pokušat ću pomno opisati proces svog istraživačkog glumačkog rada u suodnosu glumac-lik-uloga.

¹ Aristotel u: Boro Stjepanović, GLUMA I-III, Cetinje, 2014., str. 222

2. O AUTORU

Hrvatski dramski pisac i glumac Elvis Bošnjak rođen je 26.01.1971. u Splitu. Do šeste godine svojega života živio je u selu Hrvace (pored Sinja), a nakon toga odlazi u Split na školovanje. Godine 1989., upisao je glumu na Akademiji dramskih umjetnosti u Zagrebu, na dislociranom studiju u Splitu. Godine 1993., postaje članom ansambla HNK Ivana pl. Zajca u Rijeci. Nakon dvije sezone vraća se u Split i postaje članom ansambla drame HNK Split gdje ostaje sve do 2010. U ovom kazalištu odigrao je pedesetak uloga, a od 2004. do 2006. vršio je dužnost ravnatelja drame HNK Split te je u istom razdoblju bio i ravnatelj dramskog programa Splitskog ljeta. Važan iskorak radi 2008. godine kada zajedno s Linom Vengoechea osniva u Splitu kazalište Playdrama čiji je umjetnički voditelj. Playdrama je zamišljena kao kazalište praizvedbi i izvodi samo one drame koje nisu igrane u Hrvatskoj.

Krajem devedesetih počinje pisati za kazalište i film. Zatvorski triler *Otac* praizveden je 2000. godine u HNK-u Split u režiji Nenni Delmestre. Drama je pobudila veliki interes publike i kritike. Na Festivalu hrvatske drame Marulićevi dani osvaja brojne nagrade među kojima one za najbolju dramu i najbolju predstavu. Dvije godine nakon, na velikoj sceni HNK-a Split, praizvedena mu je drama *Nosi nas rijeka*, ponovno u režiji Nenni Delmestre. U anketi nekoliko vodećih dnevnih listova proglašena je kulturnim događajem godine. Pored brojnih glumačkih nagrada, predstava je proglašena najboljom na Marulićevim danima, osvojivši nagradu za režiju i najbolji tekst. Za ovaj tekst i ulogu Jerka, Elvis Bošnjak dobio je također i prestižnu nagradu Ministarstva kulture "Vladimir Nazor", za kazalište 2003. godine. Njegova treća napisana drama *Hajdemo skakati po tim oblacima* također je praizvedena u HNK-u Split 2004.; na scenu ju je postavila Nenni Delmestre. Ovaj tekst Elvisa Bošnjaka hrvatska kritika je ocijenila kao iskorak u novo, jednom od najsuvremenijih hrvatskih drama, vulkanski snažnim pismom, univerzalnom pričom čije interpretacije nemaju granica. Riječ je o otvorenoj formi bez jasnih likova i dramaturškog slijeda. Ovu dramu može igrati dvoje, ali i pedeset glumaca.

Redateljica Nenni Delmestre za Bošnjaka kaže kako je pisac koji nosi u sebi rijeku, more i zemlju. Njegov način pisanja je jednostavan, zapravo toliko je reduciran i složen da je potrebna „šifra“ za otkrivanje jednog novog svijeta kako bi redateljska interpretacija bila moguća.

Drame su mu prevedene i igrane u Hrvatskoj, Sloveniji, Makedoniji, Bosni i Hercegovini, Njemačkoj, Čileu, Meksiku i Češkoj.

3. O DJELU

Postoji li muško-žensko prijateljstvo? Kada i kako se događa ljubav? Kako započinje veza? Kada si spreman za brak? Kako znaš da je to osoba s kojom želiš provesti ostatak svoga života? Kako djeca utječu na brak? Što znači ostarjeti s nekim? Može li se voljeti zauvijek? U svojoj ljubavnoj drami Elvis Bošnjak uspješno prikazuje male osobne trenutke života. On njima pogađa u srž osjećaja jer navodi gledatelja da se u određenim situacijama prepozna.

U drami *Hajdemo skakati po tim oblacima* ljubav je prikazana na pomalo kompliciran, ali prije svega realan i iskren način. Scene nisu poredane kronološki, i sam pisac na početku piše:

“OSOBE:

SAM

RITA

ili

SEMOVA i RITA koliko hoćete

Broj prizora i njihov redoslijed ne obvezuju. Radnja se može događati bilo kad i bilo gdje ili uvijek drugdje ili uvijek na istom mjestu, kako vam se sviđa. Sem i Rita mogu imati uvijek isto godina, ali mogu od prizora do prizora imati i različite godine, mogu starjeti, pa se opet pomlađivati, ali i ne moraju. Sema i Ritu mogu igrati dvoje glumaca, više glumaca ili onoliko glumaca koliko odaberete prizora. Sem i Rita mogu uvijek biti isti likovi, ali mogu biti i neki drugi Sem i Rita, kako vam se sviđa. Sem i Rita uopće ne moraju biti Sem i Rita. Neki prizori su se Semu i Riti zbilja dogodili, a neke su sanjali, zamišljali, ili ih možda nisu sanjali ni zamišljali, tko zna. Oni mogu govoriti bilo kojim jezikom i bilo kojim dijalektom, kako vam drago, ustvari, Sem i Rita uopće ne moraju govoriti, dosta je što Sem i Rita imaju oči.”²

² Elvis Bošnjak, *Hajdemo skakati po tim oblacima*, str. 2

U djelu čitamo o dvoje ljudi koji prolaze razne životne situacije poput odlaska u kino i prvog poljupca, ozbiljnije situacije poput trudnoće, prekida zbog neplodnosti, pričanja o tome vole li više djecu ili jedno drugo, priznavanja ljubavi; pratimo njihov život od mladosti do starosti koji nema dramskog slijeda. Sva mašta scenskog postavljanja leži na redatelju i glumcima. Jedina stvar koja je 'drugačija' u komadu i koja nije realistična jest sam početak i kraj – radnja se odvija na oblacima.

„Zašto toliko krijemo ljubav, zašto smijemo voljeti samo po pravu potpisa dok nam druge ljubavi vrište gušene u grudima? Kad bismo barem mogli govoriti o njima. Reci mi prijatelju kakva je ta žena koju si volio, a nisi smio? Reci mi draga zašto ti je taj muškarac tako isprevrnuo dušu? Je li danas na cesti pored tebe prošla žena koju si mogao voljeti, osvrni se i proživi s njom sadržan u jednom pogledu... I ne govorim o velikim, tragičnim ljubavnicima, zbog njih je proliveno dosta suza, govorim o ljepoti i boli koju nam ljubav donosi svaki dan, od njih nam je sazdana duša.“³

Tako govori i piše Elvis Bošnjak u svojoj drami *Hajdemo skakati po tim oblacima* koja tematizira pitanje granica, onih stvarnih i onih koje sami sebi postavljamo.

³ <https://www.teatar.hr/594/hajdemo-skakati-po-tim-oblacima/>

4. DRAMATIZACIJA TEKSTA

Kada sam prije dvije godine prvi puta pročitala tekst, jako mi se svidio i imala sam osjećaj da je to taj tekst s kojim bih trebala završiti svoje petogodišnje studiranje. Tada nisam znala na koji način bih ga postavila jer su scene bile 'razbacane' i bilo je pitanje može li se komad postaviti tako da se dobije cjelina, ali nisam puno ni razmišljala o tome, završavala sam treću godinu studija i bavila se onim što mi je tada bilo važnije. U tom periodu pogledala sam predstavu koja još uvijek igra u Teatru Exit, *Pluća*, D. Macmillana. Ni nju nisam tada povezivala s tekstem iako se također radi o dvoje mladih ljudi koji igraju vrlo životne situacije, neke slične onima iz teksta *Hajdemo skakati po tim oblacima*.

Kada je došlo vrijeme za odabir teksta, tražila sam i dalje, iako je *Hajdemo skakati po tim oblacima* bio moj prvi izbor, ali htjela sam za svaki slučaj dobro istražiti mogućnosti. Između ostalog, tražila sam dramski tekst i za ispit iz govora. Nakon par mjeseci, shvatila sam da ni jedan dramski tekst koji sam pročitala nije u meni pobudio uzbuđenje kao tekst *Hajdemo skakati po tim oblacima*. U tom trenutku znala sam da nemam što dalje tražiti jer sam ja svoju dramu davno pronašla.

Djelo sam pročitala nekoliko puta, nisam htjela da mi nešto promakne jer sam bila svjesna kako je dobra dramaturgija veliki dio posla. Ono što sam odmah znala jest da želim pokušati napraviti kronološki slijed scena, želim dobiti sadržajnu cjelinu. Pritom me inspirirala predstava *Pluća* koja ima svoj slijed od početka do kraja i taj način dramaturgije i režije me se jako dojmio. Tako sam zamislila svoju diplomsku predstavu. Plašila me pomisao raditi predstavu koja nema cjelinu jer mislim kako bi se izgubila poanta, publici bi bilo dosadno jer bi linija kojom se vuče predstava bila pravocrtna, a ja sam u svojoj glavi upravo vidjela suprotno. Htjela sam da predstava ima luk, svoj početak, sredinu i kraj. Iskustvo rada na dramskom tekstu koji je imao razbacani slijed scena sam imala radeći *Klopku*, T. Rozewicza, stoga sam htjela probati nešto novo.

Uzimajući u obzir kako sam u glavi znala što želim postići tekstom, došlo je vrijeme da to ostvarim i na papiru. Odredila sam tri tablice u svojoj bilježnici. Jedna je bila za scene kada su mladi i kada nije nužno da su u ljubavnoj vezi, druga kada su u srednjim godinama, i treća kada su djeca otišla i oni ostarjeli. 'Apstraktne' scene oblaka ostavila sam sa strane, za sad. Svaku scenu stavila sam u pripadajuću tablicu, neke scene sam odmah izbacila jer ih nisam smatrala nužnima za razvoj priče; neke scene su bile previše slične pa sam birala koja mi je životnija, koja se meni više sviđa i koja je 'igrivija'. U iščitavanju teksta shvatila sam kako bi

se bez problema mogle vući dvije linije priče, zbog toga je moja linija koju sam tražila bila još teža jer se u nekim trenutcima nisam mogla odlučiti u kojem smjeru bi Sem i Rita trebali ići. Svaka linija, odnosno svaka scena je imala svoju priču i svoju draž, ali bilo je nužno odlučiti kojim putem krenuti.

Nakon pomnog čitanja i odabira scena, napisala sam svoju prvu verziju dramaturgije i poslala mentoru i sumentorici na uvid. Smatram kako je u ovakvim situacijama nužno imati nekog vanjskog suradnika, u mom slučaju to su bili mentori, koji nisu upoznati s tekstom kao osoba koja ga piše, prevodi, dramatizira. Zašto? Zbog toga što sam bila toliko 'uvučena' u tekst i nisam neke stvari mogla objektivno sagledati. Zato su tu bili moji mentori koji su mi ukazali na stvari koje njima nisu bile u potpunosti jasne. Dobila sam daljnje upute i radila na njima. Ubrzo nakon toga tekst je bio gotov i spreman za rad na sceni.

U mojoj dramatizaciji teksta početak je ista scena kao i u djelu, scena među oblacima. Nakon nje kreće 'novi početak', njihov suživot kao cimera koji se razvije u ljubav; prikazuje se prvi poljubac, prvi ozbiljni razgovor, prve velike odluke. Zatim slijedi brak, odluka da žele imati dijete, pokušaj da postanu roditelji i spoznaja kako Sem ne može imati djecu. To dovodi do destrukcije njihovog odnosa. Međutim, kao svaka prava ljubav koja sve pobjeđuje i koja traži kompromis, tako se Sem i Rita vraćaju jedno drugom, pokušavaju ponovno, ponovno i ponovno. Zatim kreću scene koje se odvijaju nekoliko godina kasnije, prepirka oko toga voli li Rita više Sema ili njihovu djecu pa sve do njihove starosti kad ih djeca napuste i odu živjeti svoje živote. Oni se u tom trenutku posvećuju sebi i obnavljaju stare strasti. Na kraju je prikazana duboka i simpatična starost koju dočekaju zajedno, ali onda dolazi i vrijeme za odlazak jednog od njih, Sema. Međutim, to nije kraj, jer njihova ljubav živi vječno i oni se susreću u zadnjoj sceni gdje su ponovno mladi, gipki i ludo zaljubljeni kao na samom početku, na oblacima.

5. RAD NA TEKSTU

„...duh sopstveni tekstu treba podrediti. Kada stoji 'gledaj', potrebno je pogled uputiti; kada piše 'napred' ili 'natrag', ruku treba isturiti ili unazad povući; piše li 'slušaj', uvo naćuli; dakle, koristiš li telo u svemu kako (tekst) propisuje, radnja će se sama od sebe odvijati.“⁴

Kakav god odnos prema tekstu imali, smatrali ga važnim ili nevažnim, potrebnim ili nepotrebnim, rad na njemu je neophodan. Prva tema koja se nameće u vezi s tim radom jest pitanje tumačenja, odnosno nekakva procedura ili metodičan pristup otkrivanju značenja teksta. Svaki rad na tekstu u teoretskom smislu možemo podijeliti na najmanje tri faze: prvi dojam, utvrđivanje činjenica i analiza.

Praksa i iskustvo su pokazali kako je prvi dojam nezaobilazan element u razumijevanju teksta, odnosno uloge i kako ga treba svakako na neki način fiksirati kako bismo ga u kasnijim fazama mogli koristiti. Stanislavski prvom dojmu daje skoro odlučujuće značenje uspoređujući ga s prvim susretom budućih ljubavnika ili supružnika te ga smatra prvom etapom u stvaranju. Brecht također govori o radu na tekstu i smatra da se tekst mora dugo čitati i pritom se valja puno čuditi i proturječiti, a prije nego li se tekst upamti, glumac mora dobro znati što je to čemu se čudio i protivio. Znači, prvi dojam je rezultat neposrednog i intuitivnog pristupa tekstu, koji stvara vlastito, individualno mišljenje, i pomaže ga braniti pred mogućim suprotstavljenim. Prvi dojam glumcu daje određenu slobodu tumačenja teksta i uloge, što je svakako preduvjet za poticanje glumčeve mašte i kreativnosti.

Nakon prvog dojma, dolazimo do činjenica koje su zapisane u tekstu. Prije nego počnemo maštati o liku i ulozi, treba pokušati prikupiti što više činjenica o njemu. Činjenice su materijal koji kao takav direktno pomaže, kako razumijevanju i tumačenju teksta i uloge, tako i korištenju psihotehnike koja je neophodna za realizaciju glumačke uloge. Tražiti činjenice znači postavljati konkretna pitanja, te potom u tekstu pronaći za njih valjane odgovore. To su pitanja: Tko (kakva ili kakav)? Što radi? Zašto? Gdje? Kada? Kako?

Odgovor na pitanje TKO, pronalazimo u tekstu kao imenicu, a odnosi se na konkretan lik (*medvjed, susjed, lopov*). Pitanje ŠTO RADI, upućuje na glagole zapisane u tekstu, tj. formulacije koje opisuju radnje (*sjedite, pravo u sobu upada*). ZAŠTO zahtjeva riječi ili formulacije koje određuju želju, motiv i potrebu (*potreban mi je uredan život*). To su izrazi

⁴ Zeami u: Boro Stjepanović, GLUMA I-III, Cetinje, 2014., str. 322

kojima se formuliraju volja, htijenje, nastojanje, cilj ili namjera u pogledu nekog plana za budućnost. Pitanje GDJE postavljamo kako bismo odredili mjesto događaja (baca pištolj na stol). KADA podrazumijeva riječi i izraze kojima se određuje vrijeme vršenja radnje (meni je novac potreban *dan*s). Pitanje KAKO otkriva riječi i izraze, priložne oznake kojima se određuje način vršenja radnje (*otvoreno* iznosim svoje mišljenje).

Koliko je važan ovakav pristup tekstu, potvrđuje profesor Boro Stjepanović u svojoj knjizi:

„Nakon uočavanja svih ovih podataka koji već stoje u tekstu, moguće je, i bez naročite analize i maštanja, sasvim precizno odgovoriti na ključna pitanja koja će radnju učiniti konkretnom: Ko s kim, šta i zašto radi, gdje, kad i kako. Očigledno je da je radnja ona osovina oko koje se sve vrti, ostalo su njena određenja. Uzalud se izlazi na scenu ako prethodno nije otkriveno šta treba da se radi?, i u odnosu na koga?, pa onda zašto?, pa gdje?, pa kad? I na kraju kako? Mnogi griješe što znaju, i to nepotpun, odgovor na pitanje Ko? I zadovolje se time. Koja korist ako se zna samo da se lik zove, na primjer, Tatjana. Ili se zna kako? ili gdje?, a ne zna najvažnije ŠTA? Na jednom mjestu u Puškinovom Onjeginu Tatjana, ŠTA?: moli za ljubav, na drugom, ŠTA?: odbija ponuđenu ljubav. Treba otkriti to, a onda svi ostali odgovori neka budu u funkciji ovog najvažnijeg.“⁵

Sve što bi se moglo znati i učiniti u nekoj ulozi, predstavi, zadatku ne može biti upisano samo u prvom dojmu i činjenicama. To se nalazi tu negdje 'između redova', kako piše u knjizi profesora Bore, u „enigmatskoj formi“. Tu 'enigmu' treba analizom razotkriti i tako se pripremiti za scensku realizaciju. Analiza predstavlja poniranje u dubinu zadatka, u njegovu suštinu i smisao. Ona pomaže glumcu raspoznati važno od nevažnog, osnovno od sporednog, glavno od pomoćnog.

Prvi i najvažniji dio je analiza radnje, ona utvrđuje situaciju i događaje odnosno njihovu promjenjivost. Analiza situacije je odnos dinamičkih sila, ili aktivna i promjenjiva veza između likova. Analizom situacije se utvrđuje karakter osnovnog odnosa među likovima. Analiza okolnosti otkriva ambijent i atmosferu u kojima se radnja događa. Kada je sve to utvrđeno, dolazimo do onog glumački najzanimljivijeg, a to je analiza lika. U njoj se oslanjamo na sve činjenice koje smo otkrili u tekstu kada smo se zapitali *Tko? S kim? Kakav?/Kakva? Što? I Zašto?* Dakle, valja u tekstu sve činjenice potražiti, a onda na osnovu

⁵ Boro Stjepanović, GLUMA I-III, Cetinje, 2014., str. 326

danog zaključiti ili domisliti *unutarnja određenja lika*. Kako bismo što bolje konkretizirali lik, trebamo na osnovi činjenica, utvrditi i obogatiti maštom njegova *vanjska određenja*, kostim, šminku, frizuru. Također, bitno je odrediti crte (individualne, tipske, zajedničke) koje ga izjednačavaju s drugima ili ga pak čine različitim. U zaključku analize treba znati kako veliku količinu prvih dojmova, znanja, mašte i mogućnosti, svesti na osnovnu karakteristiku lika i onu koja joj je suprotna, osnovnu radnju i onu koja joj nije u skladu u priči i svoj glavni zadatak, koji je jezgra i temelj naše uloge.

Razmišljajući o svemu dosada rečenom o radu na dramskom tekstu, mi smo prve čitaće probe koristili kako bismo odgovorili na ova ključna pitanja. Upoznavali smo se s likovima i svakom novom probom išli korak dalje. Prvo smo odredili glavni cilj likova koji se proteže kroz cijelo djelo, a zatim smo određivali pojedinačne ciljeve u svakoj sceni. Ciljevi su se naravno mijenjali s boljim poznavanjem teksta. Također, jedno od prvih pitanja na koje smo odgovorili jeste kakvi su naši likovi. Opisivali smo njihovu narav, njihove karaktere, ponašanja i zamišljali kako bi se oni ponašali i na koji bi način izgovorili određenu rečenicu u zadanoj situaciji, trenutku. Dok smo odgovarali na pitanja, paralelno smo učili tekst i spremali se za prve probe u prostoru.

6. KARAKTERIZACIJA LIKOVA

Dramski tekst *Hajdemo skakati po tim oblacima* svidio mi se iz mnogo razloga, a jedan od njih jest tzv. otvorena forma teksta. To bi zapravo značilo da je tekst glumački vrlo zahtjevan jer su likovi više-manje općenito napisani. Rita je tipična predstavica ženskog roda – dramatična je, o svakoj rečenici i situaciji promišlja, dok je Sem tipični muškarac koji olakšava stvari. Nisu jasno konkretizirani karakteri, nemaju određene godine, zanimanja, fizički izgled i slično. Autor teksta Elvis Bošnjak piše da Sem i Rita ne moraju biti Sem i Rita. Oni mogu govoriti bilo kojim jezikom ili dijalektom, ali i ne moraju govoriti. Glumci često, dok rade predstavu, požele imati takvu otvorenu formu da mogu sami maštati o svom liku i napraviti ga na sebi svojstven i jedinstven način, ali opet, kad se ta forma dobije, kao što se nama dogodilo u diplomskom ispitu, onda shvatiš kako je lakše stvarati lik kada imaš određene crte kojima pisac olakšava put do stvaranja uloge. Diplomski ispit bazirao se na 'ogoljenoj' glumi. Scenografija je bila minimalistička, a kostimi su se mijenjali po potrebi tijekom predstave, ali samo ono što je bilo nužno, primjerice, kako su Sem i Rita starjeli tijekom predstave, tako smo im dodavali komad odjeće koji bi im pomogao u toj fizičkoj transformaciji, dakle kostimi su bili u službi glume. Upravo iz tog razloga bilo je vrlo bitno na samom početku procesa definirati, domisliti tko su oni, čime se bave, koliko imaju godina u određenoj sceni, što vole, koje su njihove navike, hobiji i tako dalje. Što se tiče ovih pitanja, iz teksta se nije moglo puno izvući, tako da smo maštanjem sami kreirali svoje likove, ali ono što smo mogli saznati iz teksta jest:

Rita

Rita je djevojka koja zna što želi u životu i obično drži sve konce u svojim rukama, međutim ponekad zna biti sebična, tvrda „*Ne deri se! Ako nisi ti kriv ja sam kriva još manje. Trebao si mi reći da ne možeš imati djecu. Trebao si prije znati da ne možeš imati djecu.*“, neodlučna „*Sutra, preksutra, daj mi vremena*“, nesigurna u svoje odluke „*Želim, ali ne mogu, evo još samo malo, još samo malo.*“, strastveni borac „*Ne smijemo dati da nas ovo slomi, moramo pokušati ponovno. Ima ih koji su pokušali više puta od nas. Ima ih koji su uspjeli nakon dvadesetog pokušaja i više.*“, pomalo prgava „*Znala sam da me ti ne možeš odvući u krevet*“, znatiželjna, brižna, puna ljubavi prema bližnjima „*Ne trpim te, volim te*“, ustrajna, uporna „*Moraš imati volje, ne smiješ sad reći da nemaš volje, ako tako odlučiš onda je gotovo. Ja sam odlučila, naučit ću te kako se ljubi opet, kako se dodiruje, kako je to jedino važno.*“ Želi

djecu, njima posvećuje svoj život i njih najviše voli, predana je obitelji, snažna „*Gluposti, djeca se vole najviše. Njih ću uvijek voljeti najviše. Pa njih volim više nego sebe.*“

Sem

Sem je frajer koji svojim šarmom, spontanošću i upornošću osvaja Ritu „*Ja sam sve ovo recimo namjestio. Htio sam ovaj film gledati s tobom. Kad sam ga pogledao prvi put pomislio sam kako ga želim gledat s tobom.*“ Ona mu je uvijek na prvom mjestu „*Tebe volim najviše.*“ Nježan, duhovit „*Ej, ne moraš odmah jesti za dvoje.*“, „*Da, osim ako ja nisam trudan.*“, ponekad neodređen „*Ne mogu se toliko otvoriti pred tobom. Ja jednostavno ne mogu biti iskren s tobom. Ja mogu o nama pričati s nekim drugim, ali ne mogu s tobom, to je to.*“, bori se za ljubav, priznaje pogreške „*Volim te Rita, žao mi je što sam odustao i otišao.*“ osjećajan „*Znaš koliko sam puta sanjao da te držim za trbuh i da trbuh raste i raste. Jednom sam sanjao da imaš ogroman trbuh, da trčim po njemu i da me dijete gura nožicama i odbacuje po tom trbuhu.*“, iskren, brzoplet, topao „*Želim biti s tobom. Ne želim se trošiti na nikog drugog. Imam vremena samo za tebe. Želim te gledati. Nisam te se nagledao u životu.*

7. ODLOMCI I ZADACI

„...Kraće govoreći, velike odlomke, dobro prorađene, lako usvajaju glumci. Takvi odlomci, raspoređeni u cijelom komadu, obavljaju za nas ulogu plovnog puta; on nam pokazuje pravi put i provodi nas između opasnih plićaka i sprudova kroz složena vlakna komada, među kojima je lako zalutati.

Na žalost, mnogi glumci ne rade tako. Oni ne znaju secirati komad, analizirati ga i zbog toga su prisiljeni imati posla s ogromnom količinom ispraznih, razjedinjenih odlomaka. Tako ih je mnogo da se glumac splete i gubi osjećaj cjeline.

Ne uzimajte za primjer takve glumce, ne usitnjavajte komad bez potrebe, ne ulazite u stvaralački trenutak preko malih odlomaka, već vodite liniju plovnog puta preko najvećih, dobro obrađenih odlomaka i oživljenih u svakom svom sastavnom dijelu.“⁶

U radu na svom diplomskom materijalu nekim sam se pitanjima posvetila više, a nekima manje. Za početak rada na tekstu posebno je bilo važno prisjetiti se poglavlja o kojemu nas uči Stanislavski u svom radu *Rad glumca na sebi I*. Pristupiti analizi ovog komada bez jasne podjele na odlomke i zadatke gotovo je nemoguće. Nemoguće iz razloga što se tekst sastoji od niza scena koje, iako su poredane kronološkim redom, i dalje mogu biti višeznačne, a samim time i zbunjujuće za nas, kao i za publiku.

U nekim slučajevima u dramskim tekstovima, monolozi su ti koji se također dijele na odlomke i zadatke, ali u ovom dramskom tekstu to nije tako. On je napisan u formi dijaloga, duodrame. Tekst sveukupno sadrži šesnaest scena. Podijelila sam ga u odlomke po Semovim i Ritinim godinama, odnosno po njihovom odnosu.

Prvi odlomak pod nazivom *Prijatelji ili nešto više?* sadrži tri scene, *Poklon*, *To je film* i *Stvari bez imena*. U njemu Sem i Rita nisu zajedno, oni su sustanari te kasnije postaju prijatelji sve dok to prijateljstvo ne preraste u nešto više. Drugi odlomak sadrži pet scena, *Duet*, *Zaruke*, *Večeras radimo bebu*, *Doručak* i *Sem ne može imati djecu* i on je svrstan u razdoblje gdje su Sem i Rita prohodali, zaručili se i došli do prvog životnog problema zbog kojeg se radnja drame mijenja. Ovaj odlomak nazvala sam *Biti ili ne biti*. Treći odlomak čini samo jedna scena, *Kiša je*, u njoj dolazi do obrata radnje u kojem se Sem i Rita pomire i odluče nastaviti

⁶ K.S.Stanislavski, *Rad glumca na sebi I*, Zagreb 1989., str.144

svoj put, zbog toga je taj odlomak dobio ime *Biti*. Scena *Voliš li me više nego našu djecu* čini četvrti odlomak pod nazivom *Sem u krizi*. Peti odlomak čine scene *Tijelo* i *Vrijeme je za ljubav*. U njima su Sem i Rita već malo stariji i ona govori o tome što bude nakon toga kad se djeca odsele. Odlomak se zove *Život nakon djece*. *Voljeti kao ja* i *Tko si ti?* su posljednje scene koje čine šesti odlomak naziva *Sem umire*.

Cijelo djelo sam podijelila na šest glavnih odlomaka što se na prvi pogled čini jako malo, međutim sasvim dovoljno za pokazati smislenu cjelinu njihovog života koju sam pokušala, zajedno sa svojim partnerom, prikazati na sceni. Kao što sam citirala na početku poglavlja, sam Stanislavski kaže kako nema potrebe usitnjavati komad.

Nakon što sam odredila glavne odlomke, došao je red na zadatke.

„U stvari, svaki odlomak sadrži stvaralački zadatak. Zadatak se organski rađa iz svoga odlomka, ili, naprotiv, zadatak rađa odlomak.

Već smo govorili da u komad ne treba ubacivati strani odlomak, uzet sa strane, koji se na njega ne odnosi, kao što se to ne smije raditi ni sa zadacima. Oni, kao i odlomci, moraju logički i postupno slijediti jedan iz drugog.

Upravo zadaci i jesu one svjetiljke koje pokazuju liniju plovnooga puta i ne daju nam zalutati u svakoj određenoj zoni toga puta. To su osnovne etape uloge kojima se rukovodi glumac u vrijeme stvaranja.“⁷

Kroz određivanje zadataka ušla sam dublje u srž svakog odlomka, a u konačnici i cijele drame.

U odlomaku *Prijatelji* ili nešto više zadaci su:

- Navesti Sema da prizna kako je zaljubljen u Ritu
- Uvjeriti Sema kako Rita nije zaljubljena u njega
- Doznati što Sem zaista osjeća, zadržati Sema

Biti ili ne biti:

- Uspjeti zapjevati skladno sa Semom
- Pokušati napraviti bebu
- Saznati je li Rita u drugom stanju

⁷ K.S.Stanislavski, Rad glumca na sebi I, Zagreb 1989., str. 146

- Boriti se za opstanak braka

Biti

- Pomiriti se sa Semom
- Nagovoriti ga da prespava
- Priznati istinu

Sem u krizi

- Uvjeriti Sema kako je potpuno prirodno da Rita djecu voli više nego njega

Život nakon djece

- Pokazati Semu kako Ritu boli što više nije tako vitka kao u mladim danima
- Ne odustati od života nakon djece
- Boriti se za živost, ljubav

Sem umire

- Umiriti Sema
- Pokazati mu ljubav koju osjeća prema njemu i koja je samo godinama rasla
- Biti tu za njega kada mu je najteže

Čovjek u svakom trenutku svoga života nešto želi, nečemu teži, ima svoj cilj i svoje načine kojima će pokušati to ostvariti. Isto tako svaki lik na sceni ima svoj cilj, svoje htijenje. Ritin glavni cilj koji se provlači kroz cijelo djelo jeste imati sretnu i skladnu obitelj obogaćenu, jedinim pravim bogatstvom, djecom. Njezini postupci do tog cilja su:

- Zavođenje
- Nagovaranje, ispitivanje
- Ne odustajanje, pronalaženje kompromisa
- Smirivanje, umirivanje
- Zadržavanje

Dok je Semov glavni cilj osvajanje Rite. Kako?

- Kupovanjem malih, ali značajnih poklona
- Priznanjem ljubavi, laskanjem, zavodjenjem
- Izvođenjem u kino
- Umirivanjem, pristajanjem na kompromis

„Pogreške većine glumaca su u tome što oni ne misle o radnji, nego samo o njezinu rezultatu. Mimičazeći samu radnju, oni teže rezultatu izravnim putem. Dobiva se tako igranje za rezultat, nasilje koje je kadro dovesti samo do zanata.

Učite se i navikavajte se da na pozornici ne izigravate rezultate, nego istinski, produktivno i svrsishodno obavljate zadatke radnjom za sve vrijeme dok se nalazite na sceni. Treba voljeti svoje zadatke i znati iznaći za njih aktivnu radnju.“⁸

⁸ K.S.Stanislavski, Rad glumca na sebi I, Zagreb 1989., str. 147

8. UNUTARNJA I VANJSKA SREDSTVA

„Za Stanislavskog je glumčeva tehnika zapravo psihotehnika. Time on akcenat u vještini vladanja glumačkim materijalom ne ostavlja samo na onome što se obično misli kada se kaže tehnika, nego ga, najmanje, ravnopravno raspoređuje na spoljni plan koji se onda može zvati spoljna tehnika (ili možda zanat) i na unutrašnji plan, to jest unutrašnju tehniku. Spoljna tehnika predstavlja vladanje tehničkim sredstvima - glasom, govorom i pokretom, a unutrašnja vladanje pokretačima psihičkog života - mišljenjem, osjećanjem i voljom kako ih je Stanislavski zvao u početku, odnosno predstavom, sudom i voljoosjećanjem, kako je govorio kasnije. Uzgred, i najkraće rečeno: unutrašnja tehnika pokreće stvaralaštvo, spoljna tehnika ga artikuliše.“⁹

Ranije sam već spominjala psihotehniku koju sam citirala prema riječima profesora Bore Stjepanovića, sada ću se više posvetiti psihotehnici prema Stanislavskom, onoj koja obuhvaća unutarnja i vanjska glumačka sredstva. Pokušat ću objasniti kako sam ih ja primijenila u radu na svojoj ulozi Rite.

Unutarnja sredstva

Na unutaršnjim glumačkim sredstvima nisam mogla započeti raditi sve dok nisam savršeno točno znala tekst, tek nakon dobro naučenog teksta i određenog cilja, mogla sam se opustiti, prestati razmišljati što piše u tekstu i što bih sada trebala reći. Mogla sam se početi igrati, istraživati i uistinu promišljati o onome što govorim. Tek tada sam počela razmišljati o svojim ciljevima, namjerama i načinu na koji moj lik radi određene stvari. Kako bih došla do potrebne emocije, pomoću sredstva „kad bi i date okolnosti“, stavljala sam se u poziciju svoga lika i tada bi se u meni budili potrebni okidači. Ponekad tijekom procesa događalo se da tekst izgovaram napamet, mehanički, bez unutaršnjeg pokrića, a za to je bila 'kriva' loša koncentracija. Shvatila sam, gledajući unazad pet godina svoga studiranja, kako je koncentracija vrlo bitna i moćna stvar za glumca. Gotovo ovisimo o njoj. Istraživala sam do koje mjere se možemo koncentrirati na samo na jednu jedinu stvar koja je bitna za naš lik, da ne vidimo u tom ključnom trenutku ni publiku, ni druge misli koje bi nam mogle proći kroz glavu, a nisu vezane za situaciju u kojoj se nalazi naš lik. Nakon većeg broja pokusa shvatila sam kako je jedini način za obuzdati svoju ponekad raspršenu koncentraciju, uistinu se

⁹ Boro Stjepanović, GLUMA I-III, Cetinje, 2014., str. 296

okupirati zadatkom, ne sobom i svojim mislima, nego svojom ulogom i radnjom; kada sam prisutna cijelim svojim bićem u zadanoj situaciji i kada promišljam samo kroz prizmu moga lika. U tom trenutku ne postoji nitko osim moga lika, partnera i situacije u kojoj se nalazimo. Potrebno je misliti isključivo na radnju, na rečenice koje izgovaram i vrlo je bitno ne igrati i ne misliti unaprijed.

Vanjska sredstva

U vanjska glumačka sredstva ubrajamo glas, govor i pokret. Ulazeći dublje u analizu, dolazimo do govornih figura koje se koriste kako bi se konkretna situacija, monolog ili scena, točno razjasnila, a razlikujemo:

usporedbu (=), kontrast ($\neq$), gradaciju kod koje razlikujemo klimaks ($\uparrow$) i antiklimaks ($\downarrow$).

Pomoću ovih govornih figura pronalazimo u tekstu logiku rečenice, logične akcente. One nam pomažu da rečenicu ne izgovaramo literarno nego smisleno. Također, ne dopuštaju, ako ih ispravno odredimo, da rečenice zvuče isto ili monotono. Nadalje, uzimajući različite kombinacije glasovnih konstanti, može se igrati glasnošću, intenzitetom, tempom i ritmom, intonacijom.

Gledajući unazad svoje studiranje, mogu reći kako sam govorne figure najviše koristila na trećoj godini glume gdje smo se bavili samom tehnikom glume. Tada smo radili antičke drame koje su pisane u stihu i prvenstveno u monološkoj formi. U tekstu *Hajdemo skakati po tim oblacima* nije bilo pisanih monologa tako da se nisam mogla služiti govornim figurama na način na kojih sam ih naučila koristiti. Nisam mogla sve unaprijed odrediti jer je svaka moja replika ovisila o replici partnera. Odredila sam cilj svake replike i što njome želim reći, ali intenzitet, rast scene, pad scene ovisio je o partnerskoj igri.

Glasovne konstante koristila sam prema tome što partner i ja želimo postići u određenoj sceni. Ako želimo pokazati mladost, živahnost, sreću, uzbuđenost, govorit ćemo povišenim tonom, ako se pak radi o ozbiljnijoj sceni poput one u kojoj se sazna da Sem i Rita ne mogu imati djecu, spustit ćemo ton, uozbiljiti ga, pojačati intenzitet. Predstava počinje scenom *Oblaci* koju smo radili s ciljem da uvedemo publiku u priču, htjeli smo da to bude blago, ugodno, mekano poput oblaka, bez naglih trzaja, intonativnih ili gestikuliranih.

Svoju stvaralačku pažnju usmjeravala sam na artikulaciju pazeći da me se razumije. Smatram kako je upravo glasnost i artikulacija najveća boljka naše Akademije. Imamo izvrsne

profesore, ali i oni postaju nemoćni kada je u pitanju neadekvatan prostor za izvođenje scenskih umjetnosti. Nužno je da svaka Umjetnička Akademija ima scenu kako bi studenti imali prostor za vježbu i umjetnički rast. Upravo iz tog razloga trudila sam se maksimalno artikulirati bez obzira što se ispit održavao u prostoriji veličine sobe.

Prema mnogima definicija glumačkog talenta i vještine jeste harmoničan sklad unutarnjeg i vanjskog, odnosno inteligencije i razvijenog kinestetičkog čula. O pokretu u glumi promišljaju mnogi. Prema Craigu idealan je glumac onaj koji je izvježbao svoje tijelo u tolikoj mjeri da ono može učiniti sve što zamisli njegov razum. Kad je riječ o osnovnim kvalitetama i karakteristikama pokreta, možemo ih jednim imenom spojiti u naziv elementi pokreta, a to su: intenzivnost (slab/jak), veličina (krupan/sitan), oblik (oštar/mek), trajanje (dug/kratak), tempo (brz/spor) i ritam (naglašen/nenaglašen). Problem nastaje kada se prilikom vježbanja služi samo jednim elementom do krajnosti ili kada se poznaju samo dva elementa. Potrebno je moći se služiti s više njih istodobno.

Što se tiče fizičke transformacije, u diplomskoj predstavi postoji jedna, u trenutku kada Sem i Rita bivaju stariji, iznad četrdesete godine. Brojni glumci, čak i najtalentiraniji, jako teško uspiju odigrati starce. Upravo iz tog razloga, Bojan i ja se nismo trudili igrati starce. Ni u jednom trenutku ovoga procesa nisam pomislila kako moram biti starica Rita. Trudila sam se prisjetiti se nekih fizičkih pokreta svoje majke, a kasnije svoje bake. Uz minimalne izmjene kostima, kroz pognuta leđa, zavezan niski rep, naočale, spušten ton, lakši korak i sporiji govor, igrala sam stariju, zreliju Ritu. Smatram kako je istinitije i točnije ako tjelesne i govorne transformacije starijih ljudi zadržimo u naznakama. Najveća naznaka bila je u artikulaciji pokreta koja je blaga, suptilna, nježna, krhka, svrsishodna. Manje je više. Bilo je potrebno 'podignuti' prvi dio predstave gdje su Sem i Rita mladi, živahni, puni energije, planova, snova kako bi taj drugi, koji je sporiji, blaži, došao do izražaja.

9. SCENOGRAFIJA, KOSTIMOGRAFIJA, REKVIZITA

Na samom početku procesa znala sam kako najveći prostor želim dati glumi i sukladno s tim, smatrala sam kako bi najbolja bila što jednostavnija scenografija i kostimografija. Tražila sam minimalistička rješenja koja bi doprinijela priči, ali prije svega otvorila prostor igri.

Scenografija

Kako se komad zove *Hajdemo skakati po tim oblacima*, smatrala sam kako bi najbolje rješenje bilo nešto što ujedno može biti apstraktno, ali i realno. Tu sam došla na ideju kubusa. Kada stoje sami za sebe, mogu svojim oblikom podsjećati na oblake, a kada se nekoliko njih spoji, dobije se što god je u tom trenutku potrebno, stolac, klupica, stol, kutna garnitura, bračni krevet. Dakle, kubusi su činili svu scenografiju. Na prijedlog mentora Jasmina presvukli smo ih u bijelu tkaninu kako bi više izgledali poput oblaka, a i sama bijela boja simbolizira čistoću, mladost, nevinost koju smo htjeli prikazati.

Na samom početku predstave bijeli kubusi su stajali razbacani bez pravila i poretka po čitavom prostoru, poput oblaka. Kasnije, kako se mijenjaju situacije, tako se mijenjaju i kubusi. U jednoj sceni kubusi su igrali kofere s kojima Sem i Rita dolaze u stan, dakle, osim scenografije, služili su i u svrhu 'rekvizite'. Kasnije smo ih pretvarali u elemente koji su nam bili potrebni kako bi se scena vjerodostojnije odigrala, u bračni krevet u sobi, klupicu u parku, kutnu garnituru u dnevnom boravku, stol i stolce u kuhinji i tako dalje. Bijeli kubusi su kao scenografija obogatili igru, ispunili prostor i dali mu novu dimenziju.

Kostimografija

Kostimografija je imala potpuno drugačiju svrhu. Ona nam je pomogla u glumačkim transformacijama. Na samom početku htjeli smo Sema i Ritu prikazati kao ljude koji su na početku 'odraslog života', mladi, vrckavi, čisti, nevini. U skladu s tim Rita je imala bijelu haljinicu. U nekim situacijama kostim nam je pomagao i u glumačkoj igri, trenutak kada se Sem sprema za kino i uzbuđeno, a i pomalo nervozno, stavlja kravatu na košulju jer želi što ljepši doći pred Ritu. Rita ostaje u bijeloj haljinici i na nju tijekom scena oblači jaknu, stavlja mašnu, ogrtač u sceni za doručak. Prva presvlaka odvija se nakon nekog vremena, kada se dogodila prva teška životna situacija, rastanak. Rita oblači crne hlače i bijelu majicu čime sam htjela prikazati zrelost, jednostavnost i polagani ulazak u srednje godine. Na taj kostim dodavala sam postepeno, s godinama u predstavi, naočale, zavezanu kosu i vestu krem boje koja je lagana, starinska, ugodna. Takav kostim odaje mirnoću, eleganciju i jednostavnost.

Rekvizita

Kako smo sve radili minimalistički, tako nismo htjeli ni s nepotrebnom rekvizitom pretjerivati, međutim, tijekom procesa shvatili smo kako nam rekvizita najviše otvara prostor igri. Tako smo gotovo u svakoj sceni imali rekvizit, ali sve što je bilo na sceni u jednom trenutku se moralo koristiti. U sceni *To je film* kokice su potvrdile vjerodostojnost situacije, a uz pomoć kokica kao rekvizite, razvili smo igru do prvog poljupca. U sceni *Voliš li me više nego našu djecu* odlučili smo kako bi idealna okolnost bila da je subota i da oni spremaju kuću kao što to inače obitelji rade subotom. Ta okolnost obogatila je scenu, dala joj smisao i nama olakšala igru. Rita je imala usisavač kao rekvizit, a Sem nož i krumpire. Trudili smo se u svakoj sceni opravdati i koristiti sve ono čime raspolažemo.

10. GLAZBA I SVJETLO

Jedna od zadnjih stvari koja je sjela na svoje mjesto jeste glazba. Kolega Bojan i ja smo jako dugo, odnosno kroz cijeli proces koji je trajao tri mjeseca, tražili 'savršenu' pjesmu jer smo ju imali zapisanu u dramaturgiji kao pjesmu kroz koju se oni pjevajući spoje. Prošli smo jako puno pjesama, ali ni jedna nije bila 'ona naša'. Na prijedlog mentora Jasmina, poslušali smo pjesmu *Extrema, More than words* i svidjela nam se. Ona govori o ljubavi na višem nivou, gdje riječi 'volim te' nisu potrebne kao riječi nego kao osjećaj. Govori o tome da je ljubav puno više od same riječi. I sama melodija pjesme je nježna, meka, zaobljena. U sebi nosi nešto neizrecivo i dobra je priprema za ono što slijedi nakon te scene, vođenje ljubavi i prosidba. Ta pjesma provlačila se kroz ključne dijelove života naših likova, spajanje i otkrivanje nove ljubavi, nakon rastanka, ponovni susret, odnosno pomirenje, te na samom kraju, kada Sem umire, tom pjesmom predstava završava. Jer kako je ljubav s njom počela, tako je i završila, barem na ovozemaljskom svijetu. Osim te pjesme, u predstavi je i pjesma grupe *The Archies, Sugar*. Ona nam je pomogla u kreiranju scene koja nije bila zapisana u dramaturgiji. Kada smo sve postavili u prostor, shvatili smo kako nam nedostaje njihovo upoznavanje kako bi priča bila jasnija. Tako smo kroz pjesmu napravili kratku etidu njihovog doseljenja u stan i zajedničkog života na samom početku. Osim toga, ta pjesma je obilježila i njihovu prvu veliku svađu, ali i pomirenje. Još jedna pjesma pomoću koje smo obogatili scenu, jeste ona koju smo puštali u sceni sna, *Relaxing Piano Music*. To je jedina pjesma koja je išla preko cijele scene, ali upravo zato što je ta scena nestvarna. Kako bismo ju što više naglasili kao drugačiju, da publika shvati da se radi o snu koji se u realnosti nije dogodio, pustili smo melankoličnu pjesmu i pojačali svjetla u plavoj boji. Dakle, sve u svemu, za glazbom nismo posezali samo kako bismo upotpunili tišine, nego kako bismo naglasili ključne trenutke života naših likova.

U diplomskom ispitu svjetla su imala nešto veću ulogu od prethodnih elemenata. Ona su nas pratila u svakoj sceni i prilagođavala se situaciji, odnosno osvjetljavala su dio scene koji je u tom trenutku bio prostor igre. Također, svjetla su označavala promjenu vremena. Ona su nam pomogla, u sat vremena i deset minuta, prikazati dva života od mladosti do umiranja. Promjene smo radili na način da prigušimo svjetlo nakon završetka scene, u prigušenom svjetlu odvila bi se kratka promjena kostima ili scenografije, te bi se naglo 'podignulo' svjetlo kao početak nečeg novog. Također su nam pomogla u stvaranju iluzije u sceni sna, smanjenim radnim svjetlom na minimum i plavom ledicom, dobili smo efekt koji smo tražili.

11. ZAKLJUČAK

Diplomski rad na predstavi *Hajdemo skakati po tim oblacima* bio je ispunjen željom, ljubavlju i motivacijom. Ovo je bio projekt u kojemu sam imala toliko veliku moć, ali i odgovornost da sama izaberem svoga partnera, mentora, sumentoricu i tekst. Za to putovanje koje smo svi zajedno prošli, mogu imati samo riječi hvale. Prva ide kolegi Bojanu koji je objeručke prihvatio zadatak i bio ravnopravan partner u svemu, od biranja glazbe, prijedloga kostima, svjetla, glumačkih ciljeva, nadalje, zahvalila bih se svom mentoru koji me pratio svih pet godina moga studiranja i koji mi je dopustio da u svom diplomskom ispitu sama donosim odluke i učim na svojim greškama, hvala na svim prijedlozima koji su otvorili nove puteve našim likovima i hvala sumentorici Seleni koja je i ovoga puta nesebično prenijela svoje znanje.

Radeći na ovoj predstavi, trudila sam se logično i vjerodostojno graditi svoj lik. Rad na ulozi bio je proces istraživanja moje unutarnje prirode, mojih unutarnjih sredstava koje sam izrazila služeći se produktom istraživanja vanjskih, te sam time produbila svoju glumačku tehniku i vještinu. Kroz partnerski odnos naučila sam pronaći svoje prirodne, unutarnje reakcije i sprovesti ih u djelo pomoću svog govornog aparata. Spoj dosadašnjeg znanja i iskustva koje sam stekla ostvarenje je mog glumačkog identiteta. Smatram da, dokle god se bavimo glumom, moramo raditi na sebi. Ne smijemo dopustiti da naš instrument zahrđa. Tom mišlju završila bih svoje akademsko poglavlje. Hvala i zbogom.

12. LITERATURA

Bošnjak, Elvis, Hajdemo skakati po tim oblacima

Stanislavski, Sergejevič Konstantin (1989.), Rad glumca na sebi, Prvi dio, cekade, Zagreb

Stjepanović, Boro (2014.), Gluma I-III, Cetinje: IVPE, Cetinje

INTERNET

https://hr.wikipedia.org/wiki/Elvis_Bo%C5%A1njak

<https://www.hnk-split.hr/o-kazalistu/ansambl/detalj/artmid/1151/articleid/10773/elvis-bo%C5%A1njak>

<https://www.slobodnadalmacija.hr/kultura/clanak/id/589870/elvis-bosnjak-izbor-izmeu-zivota-u-lazi-i-smrti-u-istini-je-kusnja-pred-kojom-covjek-stoji-od-pamtivijeka-do-danas-sve-dok-mu-bude-dano-da-bira-izmeu-dobra-i-zla>

<https://www.teatar.hr/osobe/elvis-bosnjak/>

<https://www.teatar.hr/594/hajdemo-skakati-po-tim-oblacima/>

Dan posjete – 19.08.2019.

13. SAŽETAK

Predstava *Hajdemo skakati po tim oblacima* nastala je kao diplomatska predstava iz glume studentice druge godine diplomskog studija kazališne umjetnosti, smjer gluma i lutkarstvo, Katarine Šestić na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku. Predstava progovara o nesavršenoj ljubavi koja bez obzira na sve nevolje pronalazi svoj put. Prikazuje ljubav na kompliciran, ali iskren i realan način. Početak je predložen kao sladak, pun teških priznanja i emocija koje dovode do velikih odluka i priznanja. Zatim slijedi brak i želja za djecom koji dovode do novih komplikacija. Na kraju je prikazan život nakon djece i duboka starost koju dočekaju zajedno gdje se ponovno posvećuju sebi i ljubavi na vrlo specifičan i simpatičan način. U predstavi se pojavljuju prepoznatljivi trenuci života u kojima se svatko može prepoznati, od onih mladih do najstarijih.

Ključne riječi: gluma, uloga, lik, radnja, Rita

14. SUMMARY

The performance *Let's Jump In These Clouds* was made as a graduate play of a final-year student of Acting and Puppetry at the Academy of Arts and Culture in Osijek: Katarina Šestić. The play itself is about imperfect love which despite all the ups and downs finds its way. It also describes the complexity of love in most honest and realistic way possible. The starting point of relationship is rather sweet but full of difficulties and strong emotions that lead to big life concerning decisions. After that comes the adulthood bringing relationship to the whole new level: marriage and pregnancy which also came with a new set of concerns and anxieties. In the elderhood, after many years of bearing the upbringing of their children together, they finally decided to rekindle the spark that made their relationship special in the first place. The very message of the performance is to be able to recognize and identify yourself with the characters onstage while seeing the importance of basic qualities of every relationship we often take for granted: compassion and love.

Keywords: acting, role, character, action, Rita

15. ŽIVOTOPIS

Katarina Šestić, rođena sam 01.04.1995.godine. Osnovnu školu sam pohađala u Račinovcima, a srednju školu u Gimnaziji Županja, opći smjer. Nakon završene srednje škole, 2014. godine upisujem preddiplomski studij glume i lutkarstva na Umjetničkoj akademiji u Osijeku. Nastavljam školovanje upisom na diplomski studij Kazališne umjetnosti, smjer gluma i lutkarstvo na Akademiji za umjetnost i kuturu u Osijeku. Tijekom studiranja sudjelovala sam u nekoliko profesionalnih projekata u Vinkovcima: William Shakespeare: *Macbeth* u ulozi Vještice, režija Vladimira Andrića u predstavi *Crvenkapica* – naslovna uloga Crvenkapice, Vladimir Andrić: *Pepeljuga* – uloga zločeste sestre, animacija Vile (štapna lutka) i animacija stolne lutke Kralja, Požegi: *Mjesto za dvoje* – autorski projekt koji sam radila na trećoj godini lutkarstva i s kojim sam završila preddiplomski studij. S tom predstavom igrali smo na SLUK-u 2019.godine. S ispitima i predstavama putovala sam na festivale u Rumunjsku, Poljsku, Srbiju, Split (Marulićevi dani), Zagreb, na Festivalu glumca, u Šibeniku na Međunarodnom dječjem festivalu, Sarajevu na dječjem festivalu FEDU, Zenici, Beču... S poljskim kazalištem *Teatr Ósmego Dnia* radila sam uličnu predstavu *Summit 2.0*. Igrala sam na Osječkom ljetu kulture s uličnom predstavom *Crveno i crno* redatelja Jasmina Novljakovića. Glumila sam u nekoliko glazbenih spotova: Bosutski bečari: *Jela*, himna SHKM-i *Krist-naša nada*, Ringišpil: *Frcale su iskre...* Osim glumačkih spotova, snimila sam i lutkarski - Bad Mushrooms *U carstvu Drakova hrama*, animacija marioneta. Također sam snimila kratki promotivni film za Osječko-baranjsku županiju i njemački film *Opasna sjećanja* u ulozi glavne statistice. U Božićnoj predstavi *U potrazi za Djeda Mrazom* igrala sam Vilenjakinju. U seriji *Čista ljubav* u produkciji Nove TV igrala sam glavnu ulogu kad je bila mlada (u tzv. *flashbacku*). U seriji *Drugo ime ljubavi* u produkciji Nove TV igrala sam glavnu ulogu kada je bila mlada (u tzv. *flashbacku*). Snimila sam reklamu za Hrvatski Telekom i Zagrebačku banku u glavnoj ulozi. U predstavi *Modrobradi* u produkciji Kazališne družine „Ivana Brlić-Mažuranić“ igram ulogu Zlate. Tečno govorim engleski jezik, dok nešto slabije španjolski i njemački. Sviram tamburaški instrument – bisernicu.